

УДК 37.01

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.33.2>

ФЕНОМЕН ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ: СПРОБА ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ

Георгій Григоров

*КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради,
Навчально-науковий інститут педагогіки,
кафедра природничо-математичної освіти
вул. Володимира Антоновича, 70, 49000, м. Дніпро, Україна*

Актуальність дослідження зумовлена збільшеною увагою суспільства до сегменту дистанційної освіти та наявністю значної кількості міжпредметних досліджень із цієї проблематики. За умов пандемії поняття дистанційної освіти вийшло далеко за рамки педагогічного явища, привертаючи до себе увагу дослідників із різних галузей знань у контекстах технологічних, інструментальних, психолого-дидактичних та інших питань. Утворений методологічний плюралізм дозволяє сфокусуватися на виділенні переваг та обмежень дистанційної освіти як форми надання освітніх послуг за сучасних умов, сформувавши концептуальне ядро проблем дистанційної освіти, до вирішення яких стосується філософія. У роботі здійснюється спроба проведення ревізії проблем впровадження дистанційної освіти за сучасних соціокультурних реалій. Крізь призму підняття різних аспектів впровадження дистанційної освіти, проблем адаптації учасників навчального процесу до дистанційних умов взаємодії, проблем цифровізації освітнього простору, варіантів оцінки ефективності онлайн-занять і т. д. робиться припущення про шляхи їх вирішення в рамках філософії. Проведене дослідження дозволяє стверджувати таке. Дослідження дистанційної освіти бачиться перспективним із застосуванням принципів міжпредметності, які дозволять охопити найбільшу кількість аспектів цього багатогранного явища. Феномен дистанційної освіти поки вимагає узагальнення в рамках теорії соціального конструктивізму. Проблеми інтеграції дистанційної освіти виступають невід'ємною частиною сучасної соціальної теорії та потребують подальшого аналізу в рамках різних філософських течій, ідей і концепцій. Аспект цифрової нерівності повинен стати предметом аналізу в рамках теорії інформаційного суспільства, проблема адаптації учасників навчального процесу до новітніх інформаційних технологій – відобразитися у рамках теорії смарт-суспільства, концепції «міста майбутнього», теорії трансгуманізму тощо. Аспекти адаптації методики викладання в режимі онлайн повинні знайти подальшу рефлексію в рамках історії філософії освіти, в рамках концепції інформаційно-освітнього простору сучасності й у межах великого концепту освіти в медіареальності тощо.

Ключові слова: дистанційна освіта, цифрове середовище, контент, навчальний процес, філософія освіти.

Сьогодні, в епоху швидких темпів розвитку інформаційних технологій, смарт-технологій і загалом невідворотних процесів діджиталізації світу феномен дистанційної освіти стає дедалі популярнішим. За останні два десятиріччя збільшилася кількість навчальних закладів, які пропонують таку послугу, як дистанційне навчання. Також спостерігається зростання числа учнів, котрі отримують освіту дистанційно не тільки в нашій країні, але й у навчальних закладах по всьому світі. Окрім цього, за умов пандемії поняття дистанційної освіти вийшло далеко за межі суто педагогічного явища, привертаючи до себе увагу дослідників із різноманітних галузей знань, адже, коли дистанційна освіта існувала паралельно з іншими формами отримання знань, це явище, безумовно, перебувало у площині педагогіки, але зараз, коли вона вийшла на провідні ланки надання освітніх послуг, цим феноменом зацікавилися практично всі суб'єкти, пов'язані з освітньою галуззю. З цього

впливає, що нині феномен дистанційної освіти не просто перебуває під науковою лупою, він у прямому та переносному сенсі піддається деконструкції. Сьогодні у суспільстві піднімаються такі аспекти функціонування дистанційної освіти, які раніше практично не обговорювалися у наукових колах. Це стосується технологічних, інструментальних, психолого-дидактичних та ін. аспектів проблеми. Незважаючи на те, що за останній рік були проведені різні національні опитування з різноманітних аспектів впровадження дистанційної освіти, єдиною думки, єдиної концепції щодо шляхів впровадження дистанційного компоненту у навчання не існує, тож утворена певна методико-методологічна криза потребує аналізу.

Незважаючи на вагомий спектр досліджень із проблематики дистанційної освіти, все ж зберігається певний розрив поміж самим процесом розвитку сегменту дистанційної освіти та її рефлексією в межах філософського дискурсу. Цим і зумовлений вибір теми розвідки.

На потребі рефлексії із філософських позицій наголошує й українська дослідниця О. Абакумова, зазначаючи, що більшість сучасних досліджень не враховують соціокультурну сутність і зумовленість дистанційної освіти, соціально-філософські засади та логіку її розвитку [1].

Проблеми розвитку дистанційної освіти представлено працями багатьох зарубіжних і вітчизняних дослідників. Зупинимося на деяких. Авторитетні дослідники у сфері дистанційної освіти відзначили, що технології як системи надання послуг зіграли важливу роль у розвитку дистанційної освіти та наукових досліджень. Ця форма викладання перетворилася зі спеціалізованої форми навчання на важливу концепцію загальноосвітньої системи [2]. Також значна кількість розвідок зарубіжних науковців акцентує увагу на тематиці дистанційної освіти, базуючись на певних експериментах із впровадження дистанційного сегмента, які навряд чи можна екстраполювати на ширші контексти [3–7]. Окремо слід виділити зарубіжні праці, присвячені аналізу впровадження дистанційного компонента навчання як альтернативного, відмінного від звичного процесу отримання знань [8; 9].

Також серед зарубіжних дослідників, котрі зверталися до феномену дистанційної освіти, варто згадати Ч. Цзоу, що розмірковує про дистанційну освіту в контексті утворення нової освітньої реальності [10].

Із безлічі вітчизняних контекстів досліджень дистанційного компоненту навчання варто зупинитися на таких. О. Абакумова пропонує підхід до дослідження дистанційної освіти в аспекті трансформацій соціального хронотопу: «Сучасні інформаційні та комунікаційні технології, які рішучим чином змінили два ключові параметри сучасного соціального життєустрою «простір» і «час», на нашу думку, дедалі більшою мірою, – і майже в бездоганній формі, – відображаються у феномені дистанційної освіти» [11]. На думку В.Г. Кременя, дистанційна освіта постає як реакція на зовнішні зміни, які відбуваються через об'єктивні тенденції глобалізації, підвищення динаміки соціально-економічного розвитку, бурхливий розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій [12].

С. Галецький детально проводить аналіз процесу розвитку дистанційної освіти, деталізуючи особливості утворення саме терміна у 70-х рр. минулого століття, появу Міжнародної ради з дистанційного навчання та сутності таких складових частин дистанційної освіти, як e-learning та m-learning [13].

Сучасні дослідники І. Ахновська та В. Болгов зупиняються на дефініційних відмінностях понять «дистанційна освіта», «дистанційне навчання» й «e-learning». На їхню думку, ці терміни «є взаємопов'язаними, але кожен несе в собі своє змістове навантаження. Так, за дистанційної освіти та дистанційного навчання навчальні матеріали можуть достав-

лятися кур'єром або поштою. Тобто за дистанційного навчання суб'єкти навчального процесу – учень і педагог – знаходяться на відстані, спосіб передавання матеріалу не має значення. Дистанційне навчання є такою організацією навчального процесу, у якій основна увага приділяється самостійному навчанню студента» [14].

Цього року набуло чинності «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» [15], яке цікаве в межах саме філософської рефлексії з позиції того, що в ньому практично ототожнюються такі форми надання освітніх послуг, як дистанційна освіта, онлайн-навчання та неформальна освіта.

Отже, проведений огляд літератури із проблематики дистанційної освіти демонструє те, що сьогодні цей феномен перебуває під пильною увагою науковців різних галузей. Представлений літературний огляд засвідчує, що у сучасному науковому дискурсі наявна певна розпорошеність у методологічних підходах до аналізу феномену дистанційної освіти. Певний методологічний плюралізм, у свою чергу, дозволяє сфокусуватися на виокремленні переваг та обмежень дистанційної освіти як форми надання освітніх послуг у сучасному світі та сформуванню певного ядра проблем дистанційної освіти, до вирішення яких дотична філософія.

Одна із причин того, що дистанційна освіта стала настільки поширеною (особливо в галузі вищої освіти), полягає в тому, що був проведений ряд досліджень, здебільшого закордоном, які підтвердили доцільність цієї практики та не виявили суттєвих відмінностей у результатах навчання між традиційним і дистанційним методом. У роботі, опублікованій у 2005 р., порівнювали успішність двох груп учнів. Одна група отримувала традиційну освіту, інша – за допомогою програмного забезпечення онлайн-курсу. Автори не помітили значних розбіжностей між успішністю цих груп [16]. У 2010 р. був проведений порівняльний мета-аналіз, який стверджує, що в 70% випадків студенти, котрі навчаються на курсах за програмою дистанційної освіти, фактично випереджали за знаннями студентів, що займаються на традиційній основі [17].

Також слід зазначити, що у педагогів з'явилося більше можливостей проведення дистанційних занять. Більшість із них вже вміють змішувати різні технології, щоб сприяти навчанню, залученню до навчального процесу й утриманню інтересу в учнів. Навчальні заклади, враховуючи потенціал дистанційної освіти, хочуть скоротити витрати та збільшити доходи за рахунок охоплення учнів, котрі не мають можливості здобути традиційну освіту, але прагнуть до самовдосконалення та саморозвитку. Одна з найбільш гострих проблем, пов'язаних із дистанційною освітою, – це відсутність соціальної взаємодії та потенційний збиток, який вона може завдати. Сприйняття студентської ізоляції у віртуальному середовищі розглядається як один із недоліків цієї форми освіти [18].

Удосконалення технологій дистанційної освіти сприяє наданню розширених можливостей для взаємодії. Інструменти відеозв'язку і конференції в реальному часі є прикладами соціалізації віртуального середовища. Це дозволяє вивчати успішність студентів через призму теорії трансакційної дистанції взаємодії та соціальної присутності. Дослідження підтверджують, що взаємодія на дистанційних курсах включає в себе складний масив змінних: соціальних, освітніх і технологічних. Взаємодія грає роль соціальної присутності, також було підтверджено, що психологічна дистанція – це проблема, притаманна більшості дистанційних курсів [19]. Мур стверджував, що відстань – це питання не географії, а швидше психології. І, хоча відстань може бути дуже великою, це мало відбивається на успішності [20]. Зокрема, Мур запропонував три різні типи взаємодії з учнями: від учня до змісту (відповідність матеріалу курсу і засобів доставки з урахуванням цілей навчання), учні – інструктор (види комунікації та зворотного зв'язку, доступ, підтримка

і т. д.) і учень – учень (тип комунікації та зворотного зв'язку, системи підтримки, а також процедури діалогу). Надалі буде сформовано додатковий спосіб взаємодії, безпосередньо пов'язаний із дистанційною освітою «учень – інтерфейс», де взаємодія пов'язана лише з використанням технологій.

Дуже важлива й одночасно болюча тема для багатьох батьків – впровадження цифрового освітнього середовища для загальноосвітніх навчальних закладів I–III ступеня. Основний меседж полягає в тому, щоб поліпшити впровадження сучасних технологій у процес навчання, але багатьох батьків це не влаштовує, вони впевнені, що це початок впровадження безпосередньо дистанційної освіти. У батьківському середовищі ведуться активні обговорення щодо того, наскільки виправдані їхні побоювання. Для учнів традиційних шкіл дистанційне навчання за умов карантину виявилось випробуванням. На думку авторитетних педагогів, дистанційне навчання може застосовуватися в окремих конкретних випадках – наприклад, вузькоспеціалізовані та короткострокові курси підвищення кваліфікації. Процес впровадження виключно дистанційної освіти на рівні молодшої, середньої та старшої школи вимагає серйозного, ретельного і послідовного вивчення і навряд чи може бути реалізований уже сьогодні.

По-перше, хочеться розглянути проблему залучення викладачів до процесу формування, контролю і забезпечення ефективності онлайн-курсів.

Професорсько-викладацькому складу необхідна зовнішня підтримка для оптимального навчання на онлайн-курсах або в дистанційному середовищі. Вони повинні мати доступ до всіх технічних консультантів і до консультантів із розробки курсів, котрі б допомогли їм вчасно вирішувати питання, пов'язані з перенесенням курсів з аудиторного в онлайн-формат. Таким чином, професорсько-викладацький склад може зберегти свою позицію «експерта за змістом» без додаткового навантаження, пов'язаного з тим, що більшість викладачів не є фахівцями у сфері технологій, адже це може сильно відволікати від викладання.

З цією метою багато курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників вводять обов'язкові курси попереднього навчання цифрової грамотності, щоб допомогти викладачам акліматизуватися в режимі дистанційного навчання. У багатьох установах професорсько-викладацький склад долучається до того, щоб займатися розвитком освіти, пов'язаним із онлайн-навчанням, використовуючи інтерактивні технології, такі як конференції, навчальні семінари, вебінари і соціальні мережі.

Структура, зміст, спрямованість і організація освітнього процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників кардинально відрізняються від процесу навчання у вищій школі. Це пов'язано насамперед із особливостями контингенту навчання. Контингент вишів післядипломної педагогічної освіти – це дорослі люди, на навчання яких поширюються принципи андрагогіки. На утримання й організацію дистанційного навчання впливають такі характеристики контингенту, як: вік, освіта, досвід роботи, соціальний статус, рівень комп'ютерної грамотності тощо. Особисті характеристики контингенту також впливають на структуру, обсяг і практичну спрямованість змісту навчання [21].

Крім того, навчальні заклади, які переважно займаються електронним навчанням, об'єднують роботу професорсько-викладацького складу і веб-дизайнерів на системному рівні, що призводить до появи більш якісного і сучасного контенту.

Ще одне проблемне питання дистанційного навчання, яке залишається актуальним вже не один рік, – це забезпечення якості онлайн-курсів, адже в суспільстві побутує думка, яка має під собою ґрунтовну основу, про те, що якість викладання і навчання загалом є інституціональною відповідальністю, тобто як учні, так і викладачі очікують, що

буде здійснюватися контроль якості курсів, які викладаються виключно в дистанційному режимі безпосередньо в навчальному закладі, або ж тих, що проводяться комплексно. Крім того, універсальна й ефективна система контролю отриманих знань має бути в дистанційних курсах так само, як і у класичній освіті. Необхідний і широкий асортимент інструментів для зворотного зв'язку. Вибір інструкторів, які будуть забезпечувати дистанційне навчання, має вирішальне значення для успіху програми. Ці викладачі повинні бути гнучкими, новаторами і творчо активними, оскільки дистанційна робота з учнем є проблемою, відмінною від проблеми роботи у традиційному класі.

Помітним аспектом дистанційної освіти є те, що значною мірою онлайн-викладачі – це ад'юнкт-викладачі, котрі, однак, практично не змінюють методики викладання в дистанційному сегменті, що не може не викликати подиву, адже дистанційне заняття вимагає модифікованого підходу до роботи викладача безпосередньо в інтернет-просторі.

Також не можна забувати про фінансову складову частину у сфері дистанційної освіти. ВНЗ фінансують нові програми дистанційної освіти, використовуючи один із двох основних підходів: «модель витрат» або «модель прибутку». У моделі витрат дистанційна освіта забезпечується за рахунок грошей, що надходять із бюджету – операційного бюджету. Щорічно установа виділяє певну кількість грошей на фінансування технологій і програм дистанційної освіти. У моделі прибутку дистанційна освіта має відшкодувати всі свої витрати за допомогою доходів від зарахування. Коли стартові витрати включаються в суму відшкодування, це веде до витрат більшого часу, необхідного для того, щоб збалансувати витрати з доходами. Вимагає планової постановки цілей і залежить від отримання доходів. За використання цього підходу мають бути відшкодовані всі витрати на розвиток і поточну діяльність шляхом збору доходів, одержуваних від зарахування дистанційних учнів. Сьогодні процес фінансування дистанційної освіти не врегульовано в повному обсязі, що створює певні проблеми для розвитку галузі.

Існує ще одна проблема, пов'язана з технологією. Не кожен студент добре знає, як відвідувати віртуальні класи. Більшість із них не мають апаратних і програмних можливостей для отримання відео через інтернет. Багато викладачів також неохоче переходять від традиційних методів навчання до технологічних підходів. Крім того, аспекти цифрової нерівності у нашій країні ніхто не скасовував. Відсутність технічних засобів, відсутність якісного безкоштовного контенту та відсутність подекуди не просто швидкісного інтернету, але й самого інтернет-покриття у певних регіонах сільської місцевості ускладнюють процес розвитку дистанційної освіти.

Наостанок варто також зупинитися на психологічних аспектах впровадження дистанційного сегмента навчання. Тут проблема полягає не лише в мірі готовності самих викладачів змінювати або адаптувати методику викладання, а й у рівні психологічної готовності учнів / студентів сприймати інформацію віддалено, рівні їхньої вмотивованості працювати на отримання якісного результату.

Так, означені проблеми немовби відобразилися на тенденціях впровадження дистанційної освіти в Україні. Державною службою якості освіти України проведено анонімне опитування науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти закладів вищої освіти всіх типів і форм власності, виходячи з необхідності з'ясування ситуації, пов'язаної з використанням технологій дистанційного навчання за умов запровадженого постановою Кабінету Міністрів України загальнонаціонального карантину. Узагальнено маємо такі неоднозначні результати. «Із використанням дистанційної форми навчання за умов загальнонаціонального карантину про підтвердження практичної користі для системи вищої освіти говорити зарано. Залишилися відкритими питання якості показників цього процесу: результатив-

ності, ресурсомісткості, оперативності, комплексного програмного забезпечення та провідних освітніх технологій» [22]. Отримані результати засвідчують потребу подальшої роботи у напрямках: формування інформаційно-цифрової компетентності педагогів і науково-педагогічних працівників, зокрема в аспекті створення спеціалізованих курсів підвищення кваліфікації, створення власного цифрового контенту та навчання майбутніх педагогів через введення модулів вдосконалення навичок роботи у цифровому середовищі. Також напрям підтримки на державному рівні розробки та впровадження електронних засобів навчання нині визначається як пріоритетний.

Розглянуті проблемні питання дистанційної освіти потребують подальшого більш детального вивчення й пошуку оптимальних засобів вирішення. Організація дистанційного навчання потребує творчого, наукового та професійного підходу. Сьогодні змінюється роль традиційного навчального закладу, коледжу й університету, котрі змушені будуть конкурувати зі зростаючим числом інших освітніх установ. Ця тенденція повинна сприяти розширенню співпраці між бізнесом, промисловістю й академічними колами з метою забезпечення високоякісної інноваційної освіти.

Інтенсивне впровадження дистанційної освіти у поточному році артикулювало увагу на великій кількості проблем у галузі як вищої, так і шкільної освіти. Такий суспільний резонанс із позицій оцінки «гарно» чи «погано», «переваги» чи «недоліки» не може залишитися поза увагою філософської площини аналізу, адже проблеми інтеграції феномену дистанційної освіти виступають невід'ємною частиною сучасної соціальної теорії та потребують подальшого аналізу в межах різних філософських течій, ідей і концепцій. Так, проблема цифрової нерівності має стати предметом аналізу в межах теорії інформаційного суспільства, проблема адаптації учасників навчального процесу до новітніх інформаційних технологій має відобразитися в межах теорії смарт-суспільства, концепції «міста майбутнього», теорії трансгуманізму тощо. Аспекти адаптації методики викладання в режимі онлайн мають знайти подальшу рефлексію в межах історії філософії освіти, в межах концепції інформаційно-освітнього простору сучасності та в межах великого концепту освіти в медіареальності. Насправді цей перелік можна продовжувати ще дуже довго, адже межі філософської рефлексії дозволяють це робити, послугуючи принципами синтетичної методології. Однак беззаперечним вбачається положення про те, що феномен дистанційної освіти потребує узагальнення в межах теорії соціального конструктивізму, який дозволяє формулювати проблеми та знаходити шляхи їх вирішення безпосередньо у контексті специфіки певної проблеми.

Список використаної літератури

1. Абакумова О.О. Філософська рефлексія феномену дистанційної освіти : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10 / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2016. 20 с.
2. Schlosser L.A., Simonson M.R., Hudgins T.L. Distance education: definitions and glossary of terms. Charlotte, N.C. : IAP – Information Age Pub., 2010. P. 1.
3. Alpert W.T., Couch K.A., Harmon O.R. A randomized assessment of online learning. *American Economic Review: Papers & Proceedings*. 2016. № 106 (5). P. 378–382.
4. Bowen W.G., Chingos M.M., Lack K.A., Nygren T.I. Interactive learning online at public universities: Evidence from a six-campus randomized trial. *Journal of Policy Analysis and Management*. 2014. № 33 (1). P. 94–111.
5. Figlio, D, M Rush and L Yin. Is it live or is it internet? Experimental estimates of the effects of online instruction on student learning. *Journal of Labor Economics*. 2013. № 31 (4). P. 763–784.

6. Joyce T., Crockett S., Jaeger D.A., Altindag O., O'Connell S.D. Does classroom time matter? *Economics of Education Review*. 2015. № 46. P. 64–77.
7. Bettinger E.P., Fox L., Loeb S., Taylor E.S. Virtual classrooms: How online college courses affect student success. *American Economic Review*. 2017. № 107 (9). P. 2855–2875.
8. Xu D., Jaggars S.S. The impact of online learning on students' course outcomes: Evidence from a large community and technical college system. *Economics of Education Review*. 2013. № 37 (C). P. 46–57.
9. Skylar A. et al. Distance Education: An Exploration of Alternative Methods and Types of. *Journal of Special Education Technology*. 2005. № 20 (3). P. 25–33.
10. Цзоу Ч. Феномен віртуального університету: розвиток дистанційної освіти чи нова освітня реальність? *VERSUS*. 2016. № 8. С. 111–116.
11. Абакумова О.О. Дистанційна освіта у трансформаціях соціального хронотопу. *Гілея*. 2016. № 110. С. 307–311.
12. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. 488 с.
13. Галецький С.М. Історія розвитку дистанційної освіти у світі. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки*. 2018. № 1. С. 11–16.
14. Ахновська, І., Болгов, В. Тенденції розвитку ринку дистанційної освіти в умовах карантину. *InterConf*. 2020. № 34. С. 95. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/5508>.
15. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти (8.09.2020), 1115. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-organizaciyidistancijnogo-navchannya-zareyestrovano-v-ministerstvi-yusticiyi-ukrayini-94735224-vid28-veresnya-2020-roku>.
16. Skylar A. et al. Distance Education: An Exploration of Alternative Methods and Types of. *Journal of Special Education Technology*. 2005. № 20 (3). P. 25–33.
17. Shachar M. and Nuemann Y. Twenty Years of Research on the Academic Performance: Summative Meta-Analysis and Trend Examination. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*. 2010. Vol. 6. № 2. P. 451–455.
18. Fulton, K. Brave new world of virtual schooling in the U.S. National Association of State Boards of Education. Retrieved September 12, 2004. URL: http://www.nasbe.org/Standard/10_Summer2002/fulton.pdf.
19. Wolcott L.L. Distant, but not distanced: A learner-centered approach to distance education. *Techtrends*. № 41 (4). P. 23–27.
20. Moore M.G. Three types of interaction. *The American Journal of Distance Education*. № 3 (2). P. 1–6.
21. Антошук С.В. Анализ состояния и проблем практического внедрения дистанционного обучения в образовательную деятельность институтов последипломного педагогического образования. *Геронтология*. 2014. Т. 2. № 3. С. 345–357.
22. Інформаційно-аналітична довідка про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України. 25 с. URL: <http://www.sqe.gov.ua/images/materials/pdf>.

**THE PHENOMENON OF REMOTE ILLUMINATION:
THE TRIAL OF PHILOSOPHICAL REFLECTION****Heorhii Hryhorov**

*Communal Institution of Higher Education “Dnipro Academy of Continuing Education”
of Dnipropetrovsk Regional Council”,
Educational and Scientific Institute of Pedagogy,
Department of Natural and Mathematical Education
Volodymyra Antonovycha str., 70, 49000, Dnipro, Ukraine*

The urgency of the research is conditioned by the increased attention of the society to the segment of distance education and the presence of a significant number of inter-disciplinary research on the problems. In the conditions of the pandemic, the concept of distance education has gone far beyond the pedagogical phenomenon, attracting the attention of researchers from different fields of knowledge in the context of technological, instrumental, psychological and didactic and other issues. Educated methodological pluralism allows us to focus on highlighting the advantages and limitations of distance education as a form of providing educational services in modern conditions to form the conceptual core of the problems of distance education, to which philosophy refers. The work attempts to audit the problems of introducing distance education in modern socio-cultural realities. Through the prism of raising various aspects of the introduction of distance education, the problems of adaptation of participants in the educational process to the distance conditions of interaction, the problems of digitalization of educational space, options for assessing the effectiveness of online classes, etc., an assumption is made about the ways to solve them within the framework of philosophy. The conducted research allows us to assert the following. The study of distance education is seen as promising with the application of the principles of intermediate subject matter, which will cover the largest number of aspects of this multifaceted phenomenon. The phenomenon of distance education still requires generalization in the framework of the theory of social constructivism. The problems of integration of distance education are an integral part of modern social theory and require further analysis within the framework of various philosophical currents, ideas and concepts. The aspect of digital inequality should be analyzed within the framework of the theory of information society, the problem of adaptation of participants in the educational process to the latest information technologies should be reflected in the theory of smart society, the concept of “cities of the future” of the theory of transhumanism and the like. Aspects of adaptation of on-line teaching methods should find further reflection within the history of educational philosophy, within the concept of information and educational space of our time and within the big concept of education in media reality etc.

Key words: distance education, digital environment, content, educational process, philosophy of education.